

# [autismebladet]

LANDSFORENINGEN AUTISME  
MEDLEMSBLAD NUMMER 2 - 2021

**Ungdomsuddannelser**

**Støttemuligheder**

**Uddannelsesparathed**

**Frit valg af  
ungdoms-  
uddannelse**



# SIKON 2021

KONFERENCEN

Tilmeld dig **SIKON Konference 2021**  
– få nyeste viden om autisme og mød  
andre med interesse og viden på  
området.

Tid og sted: 27-28.9.2021 i ODEON, Odense

Blandt hovedtalerne er:

**Bo Hejlskov Elvén**

'Pædagogisk arbejde og forældreskab'

**Mark Wetherell**

'Negative stressreaktioner hos plejepersonale'

**Andrew McDonnell**

'Low arousal-tilgangen i 2020 og fremover'

**Christian Stewart-Ferrer**

'Autisme og vejen til identitet'

Tilmelding på [sikon.dk](http://sikon.dk)



## INDHOLD

Leder . . . . .	4
Retten til frit at vælge ungdomsuddannelse . . . . .	6
Visitation til en STU . . . . .	10
Støttmuligheder . . . . .	12
Unge med autisme: Min ungdomsuddannelse . . . . .	16
Uddannelsesparathed . . . . .	22



6



10



12



16



22



Hendes Kongelige Højhed  
Prinsesse Marie er protektor  
for Landsforeningen Autisme.

### MEDLEMSBLAD NR. 1 - 2021

Medlemsbladet udgives af  
Landsforeningen Autisme

#### Ansvarshavende redaktør

Kathe B. Johansen  
kathe.johansen@autismeforening.dk

#### Redaktion

Kathe B. Johansen  
Fie Hviid Olesen

#### Grafisk tilrettelæggelse/layout

Lotte Irlind

**Tryk** Filipsen Grafisk Produktion  
www.filipsen.com

**Oplag** 10.091 stk

**ISSN** 2245-3423

Vil du have en annonce i Autismebladet?  
Kontakt: kursus@autismeforening.dk

Annoncer og artikler fra samarbejdspartnere  
og annoncører i Autismebladet er ikke nødven-  
digvis udtryk for Landsforeningen Autismes  
holdninger.

Indlæg, kommentarer, bidrag mv. bedes  
sendt til kathe.johansen@autismeforening.dk  
Bladet sendes gratis til Landsforeningen  
Autismes medlemmer.

 LANDSFORENINGEN  
**AUTISME**

## Af Kathe Johansen, formand for Landsforeningen Autisme

Da jeg var ung, og skulle træffe afgørelse om, hvilken uddannelse jeg kunne tænke mig, foregik det først i 9. eller 10. klasse kort tid før eksamen.

Var det HF? Var det gymnasiet? Skulle jeg have en erhvervsuddannelse? Uanset hvad, kunne jeg vælge og ombestemme mig uden problemer.

Sådan er det ikke i dag.

I dag skal alle unge vælge deres uddannelsesvej allerede i 7. klasse. I 8. klasse vurderes man første gang uddannelsesparat, og i 9. klasse endelig afgørelse om uddannelsesparathed.

Derfor er der både i almen regi og i specialregi et meget stort fokus på, hvad man gerne vil arbejde med, når man bliver voksen. Hvem ved det allerede i 7.-8. klasse?

Det skaber for mig at se et nødvendigt pres på unge autister, da det er utrolig svært at forestille sig allerede i 7. klasse, hvad man skal arbejde med, når man bliver ældre. Derfor ses det ofte, at mange unge autister bliver stressede, og mange kommer i et nødvendigt forløb med ufrivilligt skolefravær og evt. angst- og depressionsperioder, som sætter sine spor.

Vores regering har en målsætning i 2030 om, at 90% af alle 25-årige skal have en uddannelse, være under uddannelse eller være i beskæftigelse. Det er ret meget, set i lyset af, at der er meget langt fra virkeligheden for unge med autisme i dag til denne flotte målsætning i 2030.

I dag har 1/3 børn med autisme længere perioder uden skolegang i grundskolen.

Mindre end 50 % af de elever med autisme, der når frem til folkeskolens afgangseksamen, får 02 i dansk

og matematik, og vil dermed kunne komme videre på en ordinær ungdomsuddannelse. 81 % af gymnasielærerne mener, at de har for lidt viden om autisme til at undervise autistiske elever.

Kun 60 % af unge med autisme er startet på en ungdomsuddannelse, når de er 18 år.

Men hvad værre er: kun 40 % af unge med autisme har en ungdomsuddannelse, når de er 25 år.

Det er inklusiv STU – den særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse, som man skal visiteres til, hvis man ikke kan gennemføre en ungdomsuddannelse på ordinære vilkår.

Konklusionen er klar. Vi taber 60 % af autisterne i uddannelsessystemet. I Landsforeningen Autisme skal vi arbejde på uddannelse for alle, uanset behov for støtte. Det er vigtigt for mig at understrege, at alle autister er unikke på samme måde, som alle neurotypiske unge er unikke. Der er nogle som kan gå på gymnasium med støtte, på universitet med støtte – og måske uden støtte på skolen.

Andre har brug for meget støtte og kan have brug for at arbejde med uddannelse indenfor praktiske fag fremfor akademiske fag – der skal være plads til alle.

Heldigvis er loftet over uddannelser fjernet igen. Det betyder derfor ikke så meget, hvis de unge får valgt den forkerte vej. Al den erfaring og viden man lærer det enkelte sted kan ikke tages fra en, og uanset om man gennemfører eller ej, er man blevet en erfaring rigere. Det vil være mit råd til alle at se på en ændring af uddannelse som en ny erfaring fremfor at se det som et nederlag.

Dette autismeblad er ment som oplysning til alle unge og forældre med ønsket om at skynde sig langsomt, lytte til hvad der giver mening for det unge menneske og tage det roligt – og det ved jeg godt er lettere sagt end gjort.

Rigtig god læselyst!



**Kathe Johansen**

# Autisme i Fokus

## kursus & aktiviteter

26.6-3.7. 2021



Få ny viden og mød andre familier med autisme inde på livet.

Meld jer til kurser/foredrag om fx: Autisme og sanser, søskendeproblematikker og konflikthåndtering og deltag i sommeraktiviteter såsom badeland, hoppepude og spillemaskiner.

Formålet med 'Autisme i Fokus' er at give jer en bedre forståelse af jeres situation, og give jer redskaber til at håndtere de stressende situationer, autisme kan medføre. Kurset/opholdet

giver jer viden, som I kan bruge i jeres hverdag og i samarbejdet med lærere, pædagoger og socialforvaltning.

Der vil være fællesaktiviteter for alle for at skabe et voksennetværk og give børnene gode oplevelser.

### Tilmelding

Se under SIKON kurser/ferier på [autismeforening.dk](http://autismeforening.dk)

**Yderligere info** Kontakt [mariaf@autismeforening.dk](mailto:mariaf@autismeforening.dk) eller ring på tlf. 61 31 31 99

# Retten til frit at vælge

ungdomsuddannelse



Skrevet af: Fie Hviid Olesen,  
Landsforeningen Autisme

I Danmark har unge mennesker ret til frit at vælge, hvilken ungdomsuddannelse, de ønsker og gerne vil søge ind på. Men for mange unge med autisme er det frie valg ikke lige så frit. Hvis flere unge autister skal sikres en uddannelse, skal de have bedre mulighed for medindflydelse.

### **Svært at vælge ungdomsuddannelse**

Med afslutningen på grundskolen står mange unge pludselig overfor en vigtig beslutning: "hvilken ungdomsuddannelse, vil jeg gå på?" Det er et svært valg med mange forskellige uddannelsesformer, skoler og fremtidsmuligheder at forholde sig til. For mange unge autister er beslutningen endnu sværere. Selvom alle unge har ret til at vælge en ungdomsuddannelse, de vil søge ind på, så ender unge autister alligevel ofte i en uddannelse, der ikke passer til dem. Og alt for mange står helt uden en uddannelse.

### **Analyse af uddannelsesvilkår**

I starten af 2021 lavede Arbejderbevægelsens Erhvervsråd en ny analyse af, hvordan det ser ud for unge med forskellige psykiske og fysiske handicap i det danske uddannelsessystem.

Den analyse viser, at unge med handicap har meget sværere vilkår på uddannelsesområdet. Kun 66 procent af unge 18-årige med autisme eller en anden psykiatrisk diagnose er i gang med en ungdomsuddannelse. For unge uden en diagnose er hele 86 procent af de 18-årige i gang med en uddannelse.

Det handler ifølge analysen hverken om, at unge med autisme ikke

ønsker uddannelse eller ikke har de karakterer, der skal til. Selv blandt de unge med autisme, som har klarret sig godt til afgangsprøverne i grundskolen, er der færre i uddannelse som 18-årige, sammenlignet med 18-årige uden en diagnose.

"Uanset om man ikke gik op til alle afgangsprøver, fik under 2, eller fik mindst 7 (i både dansk og matematik), så er der en tendens til at unge med en diagnose oftere er uden for uddannelsessystemet. Forskellen bliver mindre i takt med bedre karakterer, men selv blandt de unge, der har klarret sig relativt godt, er der en forskel. Det kunne pege på, at der mangler uddannelsestilbud rettet imod unge med en diagnose," står der i analysen fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

### **Politisk arbejde for bedre uddannelser**

I Landsforeningen Autisme arbejdes der politisk for, at unge med autisme får flere og bedre muligheder for at tage en ungdomsuddannelse, hvor de trives, gennemfører og afslutter med bestået eksamen. Det kræver mere støtte på skolerne, flere fleksible muligheder og meget mere viden om autisme. "Unge med autisme kan og vil gerne uddanne sig. Men de her tal viser, at ungdomsuddannelserne slet ikke er indrettet til autistiske unge. De mange elever, diffuse opgaver, sociale aktiviteter, ungdomsliv og større ansvar for at finde ud af det hele selv – er overvældende. Og alt for mange unge med autisme mistriives. Nu er der dog kommet øget fokus på det politisk, og vi er klar med forslag til forbedringer. Samtidig har flere uddannelsessteder fået øjnene op for de unge med autisme, og forsøger sig med 'ASF-klasser', mentorer og fokus på rammerne.

”

I Danmark er der 13 gymnasier med klasser til autister, mens der er 178 gymnasier til neuro-typiske unge.

Men der er stadig alt for få skoler, der har den rette støtte," siger Kathe Johansen, landsformand i Landsforeningen Autisme.

### **Der mangler uddannelsestilbud til unge med autisme**

At vælge en ungdomsuddannelse er ikke bare at vælge det, du er god til. For unge med autisme skal der tænkes på: skema, timetal, de fysiske rammer og ikke mindst alt det sociale, som kan være en stor omvæltning for dem.

"Allerede inden, unge med autisme skal vælge en uddannelse er der mange ting, der er svære. Det her med at de skal snakke med en UU-vejleder, de ikke kender og skal høre om uddannelser, de ikke kender noget til. Det er allerede en stressfaktor. Oven i det kommer så, at det forventes, de kan forestille sig, hvordan det vil være at gå på den og den uddannelse – og om det er det rette for dem? Det er helt uoverskueligt at stå med," siger Dorthe Hölck, autismekonsulent i Go Between.

Den næste store udfordring for den unge er nemlig, at de finde en uddannelse, der passer til dem, og som de gerne vil gå på. Desværre er listen med ungdomsuddannelses-tilbud, som er tilrettelagt til autistiske unge, ikke lang.

"I Danmark er der 13 gymnasier med klasser til autister, mens der

”

Mange unge med autisme har brug for støtte til det, der er udenom skolen. Hvordan er det f.eks., når man skal gå til fest?

er 178 gymnasier til neurotypiske unge. En af grundene til, at der findes så mange almene gymnasier er, at vi som samfund gerne vil have, at unge tager en uddannelse. Det skal være tilgængeligt for dem. De skal ikke være nødt til at transportere sig for langt eller flytte for at tage en uddannelse. Men hvad med autisterne? De har ikke de samme muligheder. Og hvis de kommer ind på en af de få ungdomsuddannelser, der er tilrettelagt til dem, så kræver det ofte lang transporttid. Det rammer det frie valg,” siger Dorthe Hölck.

### **Autister på almene ungdomsuddannelser**

En del unge med autisme ender på en almen ungdomsuddannelse – både af eget valg og af nødvendighed. Ifølge Dorthe Hölck vil gymnasier og erhvervsuddannelserne rigtig gerne gøre en indsats for at støtte unge med autisme, de ved bare ikke, hvordan de skal gøre det. ”Når nu vi som samfund forventer, at autistiske unge skal være i en almen ungdomsuddannelse, så bliver vi nødt til at sikre, at der i det mindste er viden om autisme der. Især når det kommer til SPS-støttetimer eller mentorer. Mange unge med autisme har brug for støtte til det, der er udenom skolen. Hvordan er det f.eks., når man skal gå til fest? Have et ungdomsliv? Det at være en del af en ungdomsuddannelse er meget mere end det fagli-

ge. Og det er svært for unge med autisme at navigere rundt i. Samtidig har autistiske unge også ofte brug for at få opgaver forklaret på en anden måde, end andre unge. F.eks. en mere konkret forklaring af, hvad det betyder at skulle skrive et digt – hvad er et digt? Eller hvornår skal jeg gå i gang med en aflevering for at nå det til tiden? Der er det helt afgørende, at lærere og studievejledere har viden om autisme, så de kan støtte de unge på alle måder gennem uddannelsen. Det mangler der, for at autistiske unge kan tage en uddannelse på lige vilkår med andre unge,” siger Dorthe Hölck, autismekonsulent.

### **Flere ASF-klasser**

De seneste år er der årligt afsat penge politisk til, at flere ungdomsuddannelser kan starte såkaldt ’ASF-klasser’ op. Der findes lige nu 13 klasser rundt om i landet, og de er fordelt mellem både stx, hf, htx og hhx uddannelser. For at man kan oprette en ’autisme-klasse’ må der kun være op til 12 elever i klassen.

Med en ny bred politisk aftale den 10. maj 2021 er et flertal i Folketinget blevet enige om at ville forbedre indsatsen for elever og studerende med handicap. Aftalen giver blandt andet penge til at oprette flere ’ASF-klasser’ på ungdomsuddannelserne. Det er endnu uvist, hvor mange klasser der vil være penge til.

### **STU-tilbud til elever med autisme**

Et andet tilbud, der findes til unge med autisme er STU. Den ’særligt tilrettelagte uddannelse’ – STU – er et ungdomsuddannelses tilbud til unge, som har særlige udfordringer. Man visiteres kun til en STU, hvis man ikke kan gå på et ordinært uddannelses tilbud. STU’en skal tilpasses den enkelte unge og kan in-

deholde en kombination af skolefag som dansk og matematik, samt fag som handicapforståelse, praktiske og kreative fag og idræt. STU er dog ikke en ungdomsuddannelse, på samme måde som gymnasier og erhvervsuddannelser. Den afsluttes ikke med et eksamensbevis, men en kompetencepapir, og dermed giver en STU ikke adgang til videregående uddannelse.

En analyse af Arbejderbevægelsens Erhvervsråd i samarbejde med Danske Handicaporganisationer fra 2019 viste, at næsten hver fjerde unge med autisme, der er i gang med en ungdomsuddannelse, går på en STU. Og unge med autisme er nogle af dem, der oplever god udvikling, når de er i det rette STU-tilbud. Det viser evalueringen af STU’erne fra Undervisningsministeriet i 2017. Evalueringen viser samtidig, at alt for få unge med autisme og andre handicap får lov til selv at vælge, hvilken uddannelse, der passer til dem. I over en tredjedel af alle kommunerne får de unge ikke valget mellem de forskellige private og kommunale STU-tilbud. Kommuner visiterer oftest til deres eget kommunale tilbud. Mange unge med autisme ender derfor i en skole, hvor der ikke er specifik viden om autisme.

”Det er vidt forskelligt, hvad unge med autisme får tilbudt i forhold til, hvor i landet de bor. Og når det kommer til en STU, så er der ingen valgfrihed. Det går ud over retssikkerheden. Den enkelte kommune visiterer helst til deres egne tilbud, fordi det sikrer, at pengene bliver indenfor egne rammer – men mange af kommunernes tilbud har mange forskellige handicap samlet i et tilbud. Og når der er mange forskellige handicap samlet, så er det typisk dem med autisme, der har det ekstra svært. Der er i stedet brug for specialiseret viden om det enkel-



te handicap,” siger Dorthe Hölck, autismekonsulent.

Kommunale STU-tilbud har ifølge evalueringen de største institutioner. Hovedparten har mellem 25-50 eller flere elever. De private institutioner er ofte mindre, hvor flest har mellem 1-20 elever. Derudover er kommunale tilbud mindre specialiserede, og har elever med forskellige handicap og særlige udfordringer. Private tilbud er mere specialiserede, og har en smallere elevgruppe – det vil sige f.eks. kun unge med autisme.

### Medbestemmelse giver bedre uddannelsesforløb i STU

For STU Alliancen er medindflydelse på valget af STU netop det, der arbejdes på lige nu. Alliancen er et fællesskab mellem forskellige organisationer, hvor Landsforeningen Autisme er med. I 2020 udgav STU Alliancen et politikatalog, med forslag til forbedringer med fokus på mere medindflydelse for de unge.

Som det er lige nu, står der i loven for særligt tilrettelagte uddannelser, at den unge skal høres i forhold til kommunens valg af en STU, men evalueringer af STU området viser, mange unge reelt ikke har indflydelse på valget af uddannelsesforløb. Det går ud over retssikkerheden og ikke mindst, så betyder det, at mange unge med autisme går igennem 2 eller 3 forkerte STU-tilbud, før de enten giver op eller lander i det rette tilbud.

”citater fra en ung, som har været igennem forkerte tilbud.”

STU Alliancen beskriver i sit politikatalog, at man ønsker, at de unge sikres medindflydelse, da det giver bedre uddannelsesforløb og mindre frafald.

”Den første og mest nødvendige ændring handler om at myndiggøre de unge i forhold til valg af

uddannelsessted. Det er vigtigt af retssikkerhedsmæssige årsager – men det er også afgørende, fordi det påviseligt giver et bedre uddannelsesforløb. Netop inddragelse er det ’håndtag’, der indiskutabelt har den største effekt i forhold til at give et godt uddannelsesforløb, mindske frafald og sikre det bedste videre forløb i livet efter STU. I dag ser vi desværre mange eksempler på, at den kommunale visitationspraksis kører hen over de unge uden at inddrage dem i denne væsentlige beslutning om deres livs retning. Det er derfor vigtigt at inddrage de unge, og ligesom alle andre danske unge skal STU-elever naturligvis også have indflydelse på deres valg af ungdomsuddannelse. Vi foreslår derfor, at det skrives ind i lovgivningen, at den unges ønske til uddannelsesforløb skal medtages i uddannelsesplanen, når planen forelægges visitationsudvalget. Det skal ligeledes skrives ind i loven, at den unges ønske kun kan fraviges, hvis de kommunale myndigheder kan godtgøre, at der er væsentlige faglige grunde til det,” forklarer STU Alliancen i politikataloget fra 2020.

### Unge med autisme skal lyttes til

Om man som ung med autisme ønsker at gå på gymnasiet, passer bedst til en STU eller finder sig til rette på en erhvervsuddannelse er ofte svært at vide for den unge selv. Derfor er der brug for den rette hjælp og vejledning op til valget, så den unge ikke skal igennem for mange nederlag, inden de finder det rette uddannelsesforløb.

”Det er rigtig vigtigt at lytte til de unge med autisme selv, og give dem chancen for at prøve noget og endda fejle. Det får andre unge lov til. Men vi skal samtidig også være gode til at hjælpe den unge med at vide, hvad det kræver at gå på f.eks. gymnasi-

”

Autistiske unge er jo bare unge mennesker og skal selvfølgelig have samme muligheder for at gå på en uddannelse, de kan være på og som de ønsker at være på.

et eller en HF. Vi skal understøtte de unges valg og sørge for, de har de bedste muligheder for at vælge det, der er det rette for dem. Hvis en ung med autisme er god fagligt, så forventes det nærmest, at de kan klare en almen ungdomsuddannelse – og så kan de ikke få støtte i kommunen til f.eks. taxa eller en mentor, som skal hjælpe dem. Det går ud over den unge, som måske ender med at gå ned med stress, fordi de mangler støtte, eller må droppe ud af uddannelsen,” siger Dorthe Hölck, autismekonsulent i Go Between.

Landsforeningen Autisme arbejder for, at unge med autisme sikres samme ret til at vælge som andre unge. Og at de sikres et godt uddannelsesforløb, så de har mulighed for at gå videre på en anden uddannelse og få en fod indenfor på arbejdsmarkedet.

”Autistiske unge er jo bare unge mennesker, og skal selvfølgelig have samme muligheder for at gå på en uddannelse, de kan være på og som de ønsker at være på. Det gælder både almene uddannelser og STU-tilbud. Lige nu er der alt for mange unge, som står udenfor uddannelsessystemet – og det fører til, at mange kommer til at stå udenfor arbejdsmarkedet. Det skal vi have gjort op med,” siger Kathe Johansen, landsformand i Landsforeningen Autisme.

# Visitation til en STU



*Skrevet af: Fie Hviid Olesen.  
Interview med Charlotte Nielsen,  
socialrådgiver i Landsforeningen  
Autisme*

Alle unge med autisme har ret til en 3-årig ungdomsuddannelse. For dem, der ikke kan tage en almen uddannelse er der mulighed for at blive visiteret til en 'særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse' – en STU. Læs her mere om visitationen til en STU.

### **Hvem kan blive visiteret til en STU?**

En 'særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse' – STU – henvender sig til de unge med autisme og andre unge med særlige behov, som ikke har mulighed for at gennemføre en almen ungdomsuddannelse. Den unge kan få tilbuddet om en STU efter de er færdige med grundskolen (9. klasse) eller efter afslutningen af eventuel fortsat undervisning (10.-11. klasse) i folkeskolen, en fri grundskole eller en efterskole – og indtil den unge fylder 25 år.

Alle unge har ret til en ungdomsuddannelse, og det er kommunen, der skal sikre, at unge med autisme tilbydes en uddannelse, hvis de ikke kan tage en under almene vilkår.

En STU skal færdiggøres senest 5 år efter, den er påbegyndt.

Der lovgives om STU efter "Bekendtgørelse af lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov".

### **Indstilling til en STU**

Det er UU-vejledere, der har ansvaret for at lave en indstilling til den enkelte kommune om bevillingen af en STU. Man kan henvende sig til den lokale ungeindsats i den

kommune, man bor i, for at få en snak med en UU-vejleder om mulighederne for en STU.

I de fleste kommuner skal man henvende sig i 'Den kommunale ungeindsats', men enkelte kommuner har i stedet et 'ungecenter' eller lignende. Man kan finde oplysninger om den enkelte kommunens ungeindsats på: [www.ug.dk](http://www.ug.dk). Eller finde den unges lokale vejleder på: [www.minvejleder.dk](http://www.minvejleder.dk).

Hvis en ung med autisme vurderes egnet til en STU, laver UU-vejleder en indstilling til kommunen efter samråd med den unge og en fra den unges netværk f.eks. forældre. Sammen med vejlederen skal der desuden laves et udkast til en forløbsplan, som fungerer som en uddannelsesplan. I den skal der redegøres for den unges forventninger til uddannelsen, de faglige kompetencer, kognitive forhold, diagnose, særlige behov, sociale forhold, sociale og personlige kompetencer, erfaring med praktik osv.

Indstillingen skal godkendes i kommunen, som afgør, om den unge med autisme kan optages på en STU.

Det er vigtigt at understrege, at alle unge med autisme har retssikkerhedsmæssigt krav på at blive hørt og inddraget i beslutningsprocessen i en sag om STU.

### **Visitation**

Indstillingen til STU skal godkendes i kommunen, der afgør, om den unge med autisme tilhører målgruppen for uddannelsen, og hvor og hvordan uddannelsesforløbet skal tilrettelægges. Unge med autisme og deres forældre skal høres i forbindelse med afgørelsen. Kommunen skal desuden sørge for at inddrage

relevante udtalelser fra f.eks. pædagogisk-psykologisk vurdering, og den/de skoler, den unge har gået på.

Hvis den unge er i målgruppen for STU, laver kommunen en færdig forløbsplan – eller uddannelsesplan. Den kommunale ungeindsats skal derudover lave en uddannelsesplan i henhold til KUI-loven. Unge med autisme og forældre skal inddrages i udarbejdelsen af begge planer.

Det er et lovgivningsmæssigt krav, at en STU skal planlægges individuelt og passer til den enkelte unges kompetencer og behov. Derfor er det afgørende, at unge med autisme selv og deres forældre bliver inddraget mest muligt i kommunernes beslutning om en STU og indholdet af den. Man kan derfor henvende sig i kommunen, hvis man ikke bliver hørt i sagen.

### **Hvordan kan du klage?**

Hvis du er utilfreds med kommunens afgørelse omkring indstilling til en STU, afslag på et STU-tilbud eller selve indholdet i din STU (indhold og sted), kan du klage til Klagenævnet for Specialundervisning. Klagevejledningen skal også fremgå af kommunens afgørelse.

# STU

## Særligt

## Tilrettelagt

## Ungdomsuddannelse

# Støttemuligheder

på ungdoms-  
uddannelser

Unge med autisme har flere muligheder for at få støtte og hjælp på deres ungdomsuddannelse. Blandt andet SPS-støttetimer, mentorordninger og SU-tillæg skal sikre, at flere kan gennemføre deres uddannelse.

Skrevet af Fie Hviid Olesen. Interview med Linda Lous-Willerup, stifter og daglig leder af 'Ud i livet', rådgivningscenter med SPS-støtte for unge med autisme og ADHD.

### Hvad er SPS-støtteordning?

"Specialpædagogiske støttetimer" – eller SPS – er timer som studievejledere kan søge via Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. Alle studerende med en diagnose har ret til hjælp og støtte under deres uddannelse.

Timerne bevilges for et halvt år ad gangen – forår og efterår – og kan anvendes fleksibelt i perioden. Det er din studievejleder, der søger om timerne på baggrund af din diagnose og den støtte, du har brug for. Man kan kontakte sin studievejleder, når man kommer ind på sin uddannelse, og så sender de det videre til styrelsen. Her sidder der et lægefagligt udvalg og vurderer, om man kan få den støtte.

Det kan være alt mellem 20 og 50 timer, der søges om. Alle uddannelser har krav om at kunne tilbyde SPS støtte.

### Hvordan står det til med SPS på ungdomsuddannelserne?

Mange unge der starter i 1. g er trætte af pædagoger og alt, der har med støtte og hjælp af gøre. De vil bare være "normale" unge. Derfor er det vigtigt, at ungdomsuddannelserne er gode til at aftabuisere SPS støtten, så de unge ikke føler, at de skiller sig for meget ud, og at det er noget særligt. Jeg har oplevet flere skoler, som er rigtig gode til at give besked om det til informationsmøder osv. Og melder ud, at det er noget de har, og at man endelig skal bruge det. Og på de skoler er der ofte lang kø til studievejlederens kontor efterfølgende. Men der er selvfølgelig også skoler, som er helt anderledes, og hvor

unge med autisme får at vide, at "det bruger vi ikke her" eller lignende. Men det er der ikke noget, der hedder! Det skal de kunne tilbyde. Der er desværre stadig mange steder, der simpelthen ikke kender til SPS. Der er brug for meget mere oplysning, men også mere kvalificering. Det er ikke nok, at der tilbydes støtte – det skal også være kvalificeret støtte, der faktisk hjælper den unge med autisme.

Ofte er det en lærer på ungdomsuddannelsen, der varetager støtten. Mange steder klarer de det godt, men der er selvfølgelig også nogle steder, hvor det mere bliver brugt til at lukke huller. Det går selvfølgelig ikke. Og så er der også flere og flere steder, som benytter sig af sådan nogle som mig, der er ekstern SPS-konsulent, og som har specialiseret sig for unge med autisme – og det vi kalder "diagnose kompenserende støttetimer". For der er flere og flere ungdomsuddannelser, hvor der går elever med autisme, og det er meget vigtigt, at der derfor er diagnosekendskab. Det har afgørende betydning, at SPS-vejledere ved noget om autisme, og hvordan man skal støtte den unge.

### Hvilken støtte kan unge med autisme få gennem SPS-støtte?

I starten var det kun støtte i det, der var specifikt studierelateret – men nu er det en tre-delning:

- Problemløsning om sociale forhold
- Problemløsning om kognitive forhold
- Problemløsning om følelsesmæssige forhold

Det er meget bredt, hvad man som ung kan få støtte til gennem sine SPS-timer. Det kan være alt lige fra

### Disse uddannelser giver mulighed for SPS-timer

STX	(almen studentereksamen)
HXX	(højere handelseksamen)
HTX	(højere teknisk eksamen)
HF	(højere forberedelseseksamen)
GSK	(gymnasiale suppleringskurser)
EUD	(erhvervsuddannelse)
SOSU	(social- og sundhedshjælper og social- og sundhedsassistent)
PAU	(pædagogisk assistent)
KUU	(kombineret ungdomsuddannelse)

studieturen, fester, alt det sociale, hvordan man klarer en ny ungdomskultur eller planlægning af lektioner og afleveringer. For mange med autisme er det ofte ikke det faglige, der er svært, når de starter på en ungdomsuddannelse – det er alt det sociale, der følger med. Mange har måske ikke prøvet at være til fest før, men vil gerne prøve det på gymnasiet. Og hvordan gør de så det? Det kan man få en snak om med sin SPS-vejleder, hvis det er det, der fylder.

SPS-timerne skal altid være understøttende – men de må IKKE være fag-fagligt. Med det menes, at det ikke må bruges som lektiehjælp eller støtte til det faglige indhold. Man må som SPS-vejleder støtte, vejlede, motivere og guide, men ikke være en ekstra lærer. SPS er tænkt som støtte til det andet, der kan gøre det svært at gå på og gennemføre en ungdomsuddannelse, når man har autisme. Det kan f.eks. være, at man hjælper med at skabe overblik, lægge et skema for ugen eller snakke om, hvad en opgave betyder. Det er tænkt som en hjælpende hånd. ▶

### **Hvad oplever I typisk, at unge med autisme søger støtte til?**

Det er vidt forskelligt, hvad unge med autisme har brug for støtte til. Men der er nogle områder, der ofte kan give udfordringer:

#### ■ **Skemalægning**

Vi hjælper ofte med skema og planlægning af hele ugen, som kan være svært. F.eks. har mange brug for, at vi skriver ind, når de skal holde pause, eller hvornår de skal tjekke Lectio hver dag for nye lektier.

#### ■ **Opgaveforståelse**

Skriv et digt eller lav et essay. For mange unge elever med autisme kan det være svært at forstå mange diffuse opgaveformuleringer. Derfor kan vi hjælpe med, hvad de skal. Forklare, hvad der menes med en opgave.

#### ■ **Være oversættende, igangsættende og motiverende**

Det handler typisk om at oversætte, hvad der skal ske i en opgave eller en situation – men også om at igangsætte til en opgave eller hjælpe med at holde motivationen i gang. Det at komme i gang med en aflevering er der mange, der har udfordringer med.

#### ■ **Stressreduktion**

Det er meget vigtigt for unge med autisme, at de har nogle gode rutiner med at slappe af og koble fra, fordi det ofte er stressende at gå på uddannelsen.

#### ■ **Perfektion**

Vi arbejder meget med at snakke med de unge med autisme om, at alt ikke behøver være perfekt hele tiden. Der er en del, der har svært ved at skulle aflevere noget eller lave en opgave, fordi de føler, at det skal være helt perfekt.

#### ■ **Udmattelse**

Mange unge med autisme er trætte, når de er i en ungdomsuddannelse, fordi de ofte er på overarbejde med alt det sociale. Derfor kan en SPS-vejleder hjælpe dem til at huske at passe på sig selv. Mange skal have lidt guidning i, hvordan man passer på sine ressourcer, og hvad man gør for at samle kræfter.

#### ■ **Det sociale**

Det handler især om at hjælpe med at navigere i alle de forskellige sociale kontekster, de unge bevæger sig rundt i, for det kan være meget svært at afkode, hvad der sker. ”Der er en, der er blevet sur på mig, og jeg ved ikke hvorfor?” Der har mange unge autister brug for lidt hjælp til at forstå det sociale og finde frem til, hvad der nogle gange går galt. Generelt er det bare snakke om, hvad der foregår i klassen.

#### ■ **Søvn og kost**

Både søvn og kost har betydning for, hvordan man klarer at være på en ungdomsuddannelse, og det er noget, som en del unge med autisme har udfordringer med. SPS-vejlederen kan hjælpe med at snakke det igennem, guide og planlægge.

#### ■ **Selvforståelse**

Nogle unge får først deres autisme-diagnose sent, og en del kæmper generelt med selvforståelsen. Derfor kan man snakke med sin SPS-vejleder om, hvad autisme er for den enkelte – og hvem de er. Det er også tit vigtigt at snakke om, hvordan andre kan opleve den unge – og hvordan de oplever andre. Alt sammen handler det om, at den unge med autisme kan bruge sin SPS-vejleder til at snakke med og få støtte til alle de forskellige emner, der er vigtige. SPS skal nemlig tilrettelægges til den enkelte elev, og det er altså ikke en fast pakkeløsning, som passer til alle.

### **Sådan søger du SPS støtte**

Du kan kontakte skolen allerede inden, du starter på din uddannelse – eller efter du er startet – og tage en snak med studievejlederen, som kan hjælpe dig med at søge SPS-timer. Studievejlederen tager en snak med dig om, hvilke udfordringer du oplever i forbindelse med skole – og sammen laver I nogle forslag til støtte, som vil hjælpe dig.

Hvis du har dokumentation for din autisme, f.eks. en beskrivelse fra en læge, skal du tage den med til samtalen.

Derudover er der et ansøgningsskema og en samtykkeblanket, som du skal udfylde for at søge om støtten. Det kan du gøre hjemmefra og have med til samtalen med studievejlederen.

Ansøgningsskema og samtykkeblanket kan du finde på Børne- og Undervisningsministeriets hjemmeside – [www.spsu.dk](http://www.spsu.dk).

### **Klage**

Hvis du får afslag på at modtage SPS-timer, kan du klage over afgørelsen. Klagefristen er fire uger efter, at du har modtaget afgørelsen. Din klage sendes til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet mærket ”Klage til Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtteordninger”. Du kan sende relevant dokumentation med. Styrelsen vurderer derefter, om der er grundlag for at omgøre afgørelsen. Hvis styrelsen fastholder sin afgørelse i sagen, sendes den videre til behandling hos Ankenævnet.

Husk at du altid har ret til en skriftlig afgørelse. Hvis du får et afslag, skal der være vedlagt klagemulighed.

## Andre støttemuligheder

Skrevet af Fie Hviid Olesen. Interview med Charlotte Nielsen, socialrådgiver i Landsforeningen Autisme.

### Mentorordninger

Mentorstøtte er et tilbud, der gives til unge med autisme, som har behov for støtte for at opnå eller fastholde en ordinær uddannelse. Støtten gives for 6 måneder ad gangen med muligheden for forlængelse. Mentorstøtte søges i jobcentret, men også unge autister, der ikke tidligere har været i kontakt med jobcenteret, kan som noget nyt få mentorstøtte til en ordinær uddannelse. Det er for at sikre, at flere kan starte på en uddannelse, og samtidig mindske risikoen for, at den unge med autisme falder fra. Det betyder, at mentorstøtte kan bevilges, selv om den unge med autisme ikke får hjælp til sin uddannelse gennem en beskæftigelsesindsats, men f.eks. er på SU under uddannelsen.

Mentorstøtte kan også søges af unge på ungdomsuddannelser. Hvis det vurderes, at den unge har de faglige kompetencer, der skal til for at gennemføre uddannelsen, så kan mentorstøtte aftales. Det gælder dog ikke på særligt tilrettelagte uddannelser (STU).

### Hvordan søger man om en mentor?

Mentorstøtte bevilges af kommunens jobcenter. Der er ikke en grænse for, hvor mange timers støtte, man kan få. Det er op til en vurdering af den enkelte unges behov. Det kan være fra et par timer i ugen til en time om dagen, og det er jobcentret, der skal godkende antallet af timer.

### Hvad hjælper en mentor med?

En mentor kan hjælpe med det, der er svært i forhold til uddannelse. Det gælder både i forhold

til at være på uddannelsesinstitutionen, men også andre mere personlige forhold.

For unge eller voksne med autisme kan det være en god hjælp med en mentor i forbindelse med starten på en ny uddannelse, hvor de skal lære andre studerende at kende og indgå i en klasse. Samt at de skal lære at styre en hverdag med lektier, afleveringer og sociale aktiviteter. Det kan også være hjælp til f.eks. hvordan man kommer op om morgenen, så man kan møde til tiden, eller hvis man har behov for hjælp til at få ordnet vigtige aftaler med f.eks. kommunen.

Mentorstøtten kan f.eks. bruges til:

- Planlægning af dagens opgaver
- Planlægning af dagens pauser
- Råd og vejledning ift. at være på en uddannelse
- Hjælp til sociale forhold
- Hjælp hvis der f.eks. skal findes tryghed i den daglige rejse eller planlægning og opfølgning på, hvordan den unge selv kommer op og afsted om morgenen.

### SU tillæg

Unge med autisme, som læser på en dansk erhvervsuddannelse – eller senere på en videregående uddannelse – kan søge om at få et handicaptillæg ved siden af SU.

Det er desværre ikke muligt at få handicaptillæg, hvis man går på en anden ungdomsuddannelse.

### Betingelser for handicaptillæg

For at få handicaptillæg, skal du opfylde de almene betingelser for at få SU. Det betyder, at du er omfattet af de samme regler som andre studerende – også for eksempel kravet om studieaktivitet.

Derudover skal du:

- have en varig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, som gør, at du ikke kan have et studiejob
- modtage SU eller slutlån

- gå på en dansk erhvervsuddannelse/videregående uddannelse

Din autismediagnose skal være lægefagligt dokumenteret. Det vil sige, at du f.eks. har en lægeerklæring, der viser, du har autisme.

Det er formentlig ikke muligt at få handicaptillæg, hvis du f.eks. kan arbejde 5-6 timer om ugen i studieperioder, eller hvis du kan arbejde fuldtid i 5-6 uger i dine ferier.

### Du må tjene mindre ved siden af

Når du modtager handicaptillæg, bliver dit fribeløb sat ned, fordi handicaptillægget kompenserer for det beløb, du kunne have tjent på et studiejob. Det nedsatte fribeløb giver mulighed for at man kan afprøve et studiejob i en begrænset periode og med en begrænset indkomst.

### Uddannelseshjælp på en STU

Sådan søger du uddannelseshjælp, hvis du er i gang med en STU:

- Du skal møde personligt op på Ydelsescentret
- Du skal oplyse, at du er i gang med STU, og derfor allerede har en rådgiver i Jobcentret.
- Din kontaktlærer fra dit uddannelsessted kan hjælpe dig med at møde op på Ydelsescentret.
- På Ydelsescentret får du udleveret et ansøgningsskema og en seddel, hvorpå der står, hvilken dokumentation du skal aflevere sammen med ansøgningsskemaet.
- Du skal udfylde ansøgningsskemaet med håndskrift og aflevere det på Ydelsescentret sammen med den ønskede dokumentation.
- Du skal søge uddannelseshjælp i den kommune, hvor du har din folkeregisteradresse.
- Du vil få et skriftligt svar på din ansøgning sendt til din e-Boks. UU-vejlederen er ofte også behjælpelig med at oplyse om dette og evt. facilitere kontakten til jobcenter.

# Unge med autisme

Min ungdomsuddannelse





Mød her fire unge med autisme, som giver et indblik i deres personlige oplevelse på fem forskellige ungdomsuddannelser og STU.

### HF og HF enkeltfag

Silke, 20 år, går på HF enkeltfag på HF og VUC Roskilde

#### Mit valg af uddannelse

Jeg var i gang med en butiksuddannelse og kun 9 måneder fra at være færdig, da jeg gik ned med stress. Der kom ny ledelse i min butik, og kommunen fratog mig min støtte-kontakt-person, som jeg havde haft i 5 år. Det blev for meget, og så kunne jeg ikke mere. Jeg kunne ikke se mig selv på kontanthjælp, så jeg kiggede på uddannelse - og HF enkeltfag lød som noget for mig.

Jeg har minimum antal fag, så derfor kun 24 lektioner om ugen. Jeg har altid været bogligt stærk, og kunne godt lide den struktur, der er her.

Den sidste tid i folkeskolen var hård for mig. Jeg gik helt ned og blev vurderet ikke-egnet til ungdomsuddannelse, og efter 9. klasse fik jeg min autisme-diagnose.

#### Hvordan er det at gå på min uddannelse?

På HF enkeltfag skal jeg kun fokusere på 3 fag ad gangen – lige nu er det matematik, kemi og biologi. Det betyder, at jeg kun kan have 3 afleveringer ad gangen. Det er meget mere overskueligt for mig end andre uddannelser, hvor man har alle fag og kan have 4-5 afleveringer på samme tid. Jeg kan bedre fokusere. Socialt er det et godt sted for mig at være. De andre elever er lidt ældre, og vi har det godt sammen. Der er også et par andre autister, og det er rigtig fint at

være sammen med dem.

Jeg lærte rigtig meget om mig selv af at starte ud med at gå på butiksuddannelsen. Når jeg kigger tilbage, så kan jeg ikke helt forstå, at jeg kunne klare at gå der så længe. Men det lærte mig en masse, og jeg har taget meget med derfra. Jeg har lært, at jeg kan meget mere, end jeg troede. Det tager jeg med på min HF nu.

#### Støtte på skolen

Jeg aftalte med studievejlederen, at jeg fik en SPS støtteperson.

Jeg har en snak med min støtteperson hver uge. Det er især svært for mig med mad her efter min stress. Det snakker vi om, og min støtteperson hjælper mig med strategier og planlægning f.eks. for frokost i kantinen de dage, jeg er på skolen.

Det svære ved min uddannelse er, at vi har fag i forskellige lokaler, så der er meget kaos, når vi f.eks. skal til frokost, og alle skal skifte lokaler. Der går mange andre på min skole, så det er mange unge, der skifter rundt. Jeg vil helst bare sidde og spise roligt i min klasse. Min skole er også indrettet lidt uoverskueligt med forskellige etager. Det kan godt være svært at finde rundt i. Og der er noget med uforudsigeligheden i fagene. Jeg ved f.eks. ikke, hvilke fag jeg skal have efter sommer, for man kan kun planlægge op til et år ad gangen. Det ville være rart med mere forudsigelighed.

Det gode er, at der er en forståelse hos lærerne for, at jeg kan have det svært. Hvis jeg får et stort meltdown i en time, så ved de, at jeg har brug for at sætte mig ned i biblioteket og få ro i en halv time. Det hjælper også, at jeg er godt med fag-

ligt, så de ved, jeg har styr på det, og ikke kommer bagud.

#### Fremtiden

Jeg er nok færdig med HF enkeltfag omkring 2024 – men det kommer lidt an på, hvor mange lektioner, jeg tager hvert år. Måske sker der noget, der gør, at jeg tager lidt færre eller lidt flere. Men efterfølgende vil jeg gerne læse på universitetet. Gerne noget naturvidenskabeligt f.eks. biologi eller kemi.

### Erhvervsuddannelse – EUD, EUX

Signe Lassen, 26 år, læser til data-tekniker med speciale i programmering

#### Mit valg af uddannelse

Jeg har også en studentereksamen, STX - en måned før den sidste eksamen fik jeg min Asperger diagnose. Jeg har hele tiden tænkt, at jeg tror, det er godt for mig at tage en erhvervsuddannelse. Det med, at man "prøver" at være på arbejdsmarkedet flere gange under uddannelsen, så det ikke er helt "nyt" bagefter, tror jeg, er meget godt for mig. Det er også mange skift, men hvis man er heldig at få en god lærlingeplads et eller andet sted, hvor der er plads til én, og rammerne er rigtige, så kan det blive meget succesfuldt. Jeg tror, at fordi man ofte er på "besøg" derude, når man er i praktik, så bliver "overgangen" når uddannelsen er færdig "blødere".

#### Hvordan er det at gå på min uddannelse?

Jeg var bekymret, inden jeg skulle starte på uddannelsen, fordi det var første gang, jeg skulle i skole på den måde igen, og som autist. Jeg havde nogle andre "vilkår" med, end da jeg gemte mig bag min facade, før jeg blev diagnosticeret. Så jeg hav-

de mange bekymringer og overvejelser om, hvordan jeg skulle bære mig ad i forhold til de andre elever. Men jeg besluttede, at jeg ville fortælle dem det, og tænkte der nok ville komme sådan en "Hej jeg hedder..."-runde, så jeg forberedte mig hjemmefra (forudsigelighed), og skrev kort ned, hvad jeg ville sige. Bare for at undgå evt. trælse situationer, konflikter eller misforståelser. Mit motto er, at det altid er bedst at være ærlig. På den måde kan man få mest og den bedste hjælp. Lige nu er jeg i skolepraktik ved skolens praktikcenter, men jeg håber, der dukker en god praktikplads op ved en virksomhed, der kan finde plads til mig.

### **Støtte på skolen**

På mit uddannelsessted har de en genial støtte-ordning. De kalder det for "bedsteforældre", og det fungerer som en støtteperson. "Bedsteforældrene" kan hjælpe med hvad som helst. De hjælper med at sætte eleven i kontakt med underviserne, med at få styr på personlige ting som kan "forstyrre" ens skolegang, ansøgninger til praktiksteder og meget andet. Jeg ser på dem som en slags "støttehjul", de er et sikkerhedsnet, som holder hånden under os elever, og er med til at holde det hele stabilt, så vi kan fokusere på det faglige, og så flere kan gennemføre uddannelsen.

Jeg er heldig, at jeg har en "Bedstemor" tilknyttet, og hun er fantastisk. Hun tog kontakt, da jeg sad og 'gemte' mig på bagerste række, men hun fandt mig. Hun er med til at "holde banen fri", som jeg kalder det. Så snart der opstår noget, skal det løses med det samme, så det ikke rumsterer i hovedet. At være i sko-

le kræver meget "fri-plads" i hovedet. Det er vigtigt at løse de små problemer, så de ikke fylder.

Det sociale er svært, og ellers er det kommunikation mellem underviserne og jeg som har været en udfordring, og at få skabt de rammer, jeg har brug for. Alt handler om forberedelse og forudsigelighed, og f.eks. har vi fået det lavet sådan, at der er en god studieplads til mig på skolen, som er permanent og er lige som jeg har brug for den skal være. Den betyder, at hvis der f.eks. er en dag, jeg har svært ved at gå ind i klasselokalet, så kan jeg starte ud på min studieplads i stedet for.

### **Fremtiden**

Jeg drømmer om at blive en god programmør, at jeg finder et godt og fast job et sted og vil kunne være med til at gøre en forskel. Jeg vil gerne føle mig som en del af samfundet, vigtig og værdig. Det er min største drøm at få en uddannelse, og jeg har kæmpet meget for at nå til, hvor jeg er i dag. Da jeg fik min autismediagnose blev det hele sort for mig, så at være i gang med min drømmeuddannelse i dag giver mig en tryghed og ro i maven. Det er mit sikkerhedsnet.

### **'Autisme-klasse' på gymnasial uddannelse**

Joachim Feveile Holck Lohman, 24 år, går i 'autismeklasse' 2.q på Næstved Gymnasium

### **Mit valg af uddannelse**

Jeg gik i en almindelig folkeskole, og da jeg skulle vælge uddannelse, så valgte jeg HTX. Men det gik slet ikke, fordi jeg havde for mange udfordringer og havde måneder, hvor jeg ikke kunne komme i skole. Derefter gik jeg i en almin-

delig klasse på gymnasiet, og der kom jeg igennem 1.g, men i 2.g havde jeg for meget fravær. Jeg kunne ikke holde til at være der. Efter det gik jeg lang tid og vidste ikke, hvad jeg skulle. Jeg var så træt af uddannelser, for det er hårdt, at blive ved med at prøve og gøre sit bedste, men hele tiden finde ud af, at man ikke er god nok til at gå i skole. Så var der en, der fortalte om 'autisme-klassen', og det prøvede vi at undersøge, og det virkede rigtig godt.

### **Hvordan er det at gå på min uddannelse?**

Der er meget mindre faste regler og mere forståelse, end i de andre skoler. Vi er færre elever i klassen, så der er mere tid til os. Det faglige har aldrig været en udfordring for mig, og her ved jeg, at klassen og lærerne forstår mig, når jeg har dage, hvor jeg bare ikke kan komme i skole. Når det bliver for meget for mig. Hvis jeg får meget fravær, så tager vi en snak om, hvad der sker, så de kan hjælpe mig.

Jeg fik først min autisme-diagnose for et år siden, men jeg har jo altid haft de udfordringer, jeg har. Nu er jeg i en klasse, hvor der er andre, der også har nogle udfordringer, og hvor lærerne forstår os. Lærerne får også en ekstrauddannelse, så de ved, hvordan de skal hjælpe os, det kan man godt mærke.

### **Støtte på skolen**

Jeg har en mentor, som jeg snakker med om skoledagen og de udfordringer, jeg har. Det er rart at have en, som jeg kan sige ting til, uden at de forventer noget af mig. Det er ikke en fast dag, vi mødes, men mere når der er behov for det. Hvis jeg f.eks. lige nu

har behov for at snakke, så kan jeg skrive en sms, og så finder vi tid til det. Min mentor sørger også for, at hvis jeg ikke selv melder ind, så laver hun nogle aftaler med mig.

Jeg har altid haft svært ved gruppearbejde, og det var som om, at grupperne bare blev aftalt, uden at nogen sagde noget. Man kiggede bare på hinanden, og så var alle i en gruppe. Det har jeg aldrig kunne forstå, så jeg endte med at sidde tilbage, og vidste ikke, hvem jeg skulle være i gruppe med. Men her har vi faste grupper, som er lavet på forhånd. Så nu ved jeg, hvem jeg skal lave gruppearbejde med.

### **Fremtiden**

Det var rigtig hårdt for mig at gå på to ungdomsuddannelser, som jeg ikke kom igennem. Jeg endte nede i et hul, og sad bare og kiggede på andre og kunne ikke forstå, at de kunne gennemføre, når jeg ikke kunne. Men nu er jeg kommet det rigtige sted hen, så jeg tror, jeg kan blive færdig her. Jeg vil gerne være IT ingeniør. Der er en bachelor i Cyber Security, som jeg gerne vil gå på, når jeg er færdig.

### **Særligt Tilrettelagt Uddannelse - STU**

Tobias B. Knudsen, 20 år, STU i Gødvad Beskæftigelse og Uddannelsescenter, Silkeborg

### **Mit valg af uddannelse**

Jeg vil gerne være slagter og følge i min families fodspor. Jeg valgte delvist selv at komme på STU. Kommunen fortalte om skolen, og at jeg kunne komme på besøg og se, om det var noget for mig. Da jeg så skolen, vidste jeg, at her ville jeg gå,

da jeg så andre unge, som sad og snakkede engelsk, og det ville jeg gerne blive bedre til, så jeg sluttede mig til gruppen. Nogle af dem går ikke på skolen længere, men vi ses stadig tit, da de fleste bor tæt på skolen.

### **Hvordan er det at gå på min uddannelse?**

Jeg synes det er rigtig godt at gå her. Der bliver taget meget hensyn til en. Jeg trives, fordi jeg har mange gode venner, som også går på skolen. Jeg har moduler, jeg godt kan lide blandt andet udendørs aktiviteter f.eks. udeliv, hvor vi lige nu bygger plantekasser. Jeg kan godt lide, at der skiftes mellem undervisning og praktisk arbejde i løbet af ugen.

Undervisningen er tilrettelagt på den måde, at jeg har mellem 45-60 minutters undervisning og derefter en pause, og efter pausen er der undervisning igen. Jeg har brug for en pause engang imellem.

En af de ting, der specielt hjælper mig er, at jeg får vist en opgave i stedet for at læse om opgaven. Jeg lærer ved at se opgaven udført.

### **Støtte på skolen**

Jeg har brug for hjælp til at minde mig om at holde en pause, da jeg godt kan lide at give mig 100%, og det dræner mig for energi. Jeg har en fast fridag om fredagen, så jeg kan lade op igen. Skolen hjælper mig også til at have overskud til ugen, da jeg rigtig godt kan lide at være her. Det gør, at jeg er meget motiveret for at være på skolen, og derfor trives jeg bedre. Skolen hjælper mig også med at finde praktikpladser inden for det, der interesserer mig – blandt andet i Blå Kors, på en campingplads og som slagter.

### **Fremtiden**

Efter min dimission vil jeg gerne i beskæftigelse, så jeg ikke stopper på skolen, men fortsætter, så skolen hjælper mig med en ny praktik hos en slagter. Jeg vil gerne i beskæftigelse, hvor jeg har 3 dage om ugen i praktik og 2 dage om ugen på skole. I skolen kan jeg have pedel og udeliv, madlavning og styrketræning. Jeg vil gerne ende med at få arbejde hos en privat slagter.



# Færdig med STU? Bliv trainee på SOVI

## En god start på et godt arbejdsliv

For dig som har autisme  
Er færdig med STU eller tilsvarende  
Overvejer beskyttet beskæftigelse



Læs mere på [www.sovi.dk](http://www.sovi.dk)

# SOVI

Ualmindeligt godt arbejde

# Søger du beskæftigelsestilbud efter endt STU? Besøg BCU og se, hvad vi kan tilbyde dig.



Det er en stor beslutning at vælge hvad man skal efter STU. Vi vil gerne gøre det lettere for dig. Kom i praktik hos os et par dage, oplev stemningen, mød de andre unge og vær en del af dagligdagen, og se om BCU er noget for dig.

Du kan prøve vores 3 linjer:

Animation & Game design	Foto & Movie-making	Produktion og montage
Lær at animere og designe alt fra tegnefilm, stop-motion til computerspil.	Lær at fotografere, redigere billeder og arbejde med film og filmproduktion.	Arbejd med kovertering, pakkeforsendelser og afvejning, optælling og sortering samt CD-slibning.

Foruden vores tre linjer, har vi masser af andre spændende aktiviteter og muligheder.

Vi glæder os til at tage imod dig i vores dejlige rammer i Herlev.

(BCU er et beskyttet beskæftigelsestilbud SEL §103)

Kontakt os: [kontakt@det-nationaleautismeinstitut.dk](mailto:kontakt@det-nationaleautismeinstitut.dk)



Det Nationale Autismeinstitut



# Uddannelsesparathed

Alle kan søge ind på  
drømmeuddannelsen –  
uanset parathedsvurde-  
ring.

*Skrevet af Fie Hviid Olesen. Interview med Karin Øgir, UU-vejleder. Opdateret artikel – genoptryk fra Autismebladet nr. 7 2019.*

Alle unge skal uddannelsesparathedsvurderes i 8. klasse på alle slags skoler. Når man går i grundskolen, skal skolen vurdere, om man har det, der skal til for at komme igennem en almen ungdomsuddannelse.

I den her forbindelse snakker vi derfor kun om de almene uddannelser gymnasiet, HF og EUD – ikke STU og lignende, hvor der gælder særlige regler. Som UU-vejleder er det vores ansvar at forholde os til de elever, der er vurderet ikke-uddannelsesparate. Vi samarbejder med skole og forældre om, hvordan eleverne kan få hjælp til at blive mere klar. Det er ikke en statisk vurdering, men en proces, hvor vi hjælper eleverne med at have fokus på de områder, hvor de har brug for at udvikle sig for at blive klar til uddannelse. Første vurdering tages i december i 8. klasse, og så genvurderes de i juni. Det samme gør sig gældende i 9. og 10. klasse. Og der kigger man selvfølgelig på, om og hvordan det har ændret sig siden sidst. Hos nogen vil der kunne ske en stor udvikling fra 8.-9./10. klasse. Og vi har som UU-vejledere mulighed for at stille spørgsmål til skolens vurdering i forhold til de elever, der vurderet ikke-parate. Undervisningsministeriet har besluttet, at alle elever i Danmark skal vurderes på fire forudsætningsområder:

- Faglige forudsætninger
- Praksis faglige forudsætninger
- Personlige forudsætninger
- Sociale forudsætninger

### **Faglige forudsætninger**

De faglige forudsætninger er enkle. Det handler om, at eleven får en karakter for retstavning f.eks., har afleveringer og laver opgaver, som de bedømmes ud fra. Det handler altså om, hvor fagligt dygtig man er.

### **Praksisfaglige forudsætninger**

Det er lidt nyere og mere komplekst. Men det handler om, at eleven f.eks. har en interesse, flair og erfaring for håndværk eller andet, der bunder i praksis. Her kan eleven vurderes med "middel" eller "over middel". Langt de fleste vil få vurderingen "middel".

### **Personlige forudsætninger**

Det kan være et meget diffust område - især for unge med autisme. Det handler i virkeligheden om motivation for at lære ansvarlighed, mødepligt, stabilitet, parathed og selvstændighed. Det kan være svært for især elever med autisme med sådanne overskrifter. For hvad betyder det at være motiveret? At have god mødestabilitet? Hvad ligger der i de ord? Hvad er det konkret at tage ansvar? Der skal vi være meget bedre til at sætte flere detaljer og forklaringer på. At være ansvarlig betyder f.eks., at "jeg får lavet mine lektier, er forberedt til timerne og overholder aftaler." Og mødestabilitet betyder, at "jeg kommer op om morgenen, møder ind i skolen til tide og har lavt fravær." Vi kan næsten ikke gøre det FOR konkret. Det er vigtigt at få ordene defineret, så den enkelte elev kan arbejde med det, de skal blive bedre til.

### **Sociale forudsætninger**

Igen et diffust område. Det handler især om begreberne samarbejdsevne, respekt og tolerance. Og igen

vil mange med autisme have udfordringer på de områder. Det ligger jo i autismen, at der kan være nogle udfordringer på flere af de områder. Derfor kan det være meget svært for elever med autisme at leve op til de høje forventninger, der er, når de skal uddannelsesparathedsvurderes.

### **Alle elever vurderes på samme vilkår**

Det er alle elever i alle grundskoler, der skal uddannelsesparathedsvurderes. Ude på skolerne foregår det sådan, at læreren står for selve vurderingen af uddannelsesparathed. Lærerne skal i et skema fortælle, hvor god eleven er på de forskellige forudsætningsområder. Der kan vurderes alt imellem "i ringe grad" og i "høj grad". Det kan være svært for lærerne, fordi de sidder med det samme materiale til alle elever, uanset om det er den almene grundskole, specialklasse eller en specialskole. Og der kan rammerne have stor betydning for, hvordan eleven kan præstere. Nogle unge med autisme er måske rigtig stærke i motivation, ansvarlighed osv., fordi de får den støtte, de har brug for i en specialklasse eller -skole – og fordi de kender læreren og pædagogerne. På den måde har de en tryghed til at udvikle sig og lære, og det er ud fra de parametre, lærerne skal vurdere. Men det kan dog være svært for eleven at overføre til en almen ungdomsuddannelse, hvor rammerne og pædagogikken er en ganske anden. Derfor skal alle elever med autisme også vurderes. Skolelederen kan fritage en elev, men det er kun, hvis det er helt udelukket, at den unge vil kunne gå på en ordinær ungdomsuddannelse. Autisme-diagnosen i sig selv har ingen betydning for en vurdering, og man

kigger udelukkede på de forudsætninger, eleven har. Vi ved dog, at en del unge med autisme vil være udfordret på særligt nogle af områderne. Men en vurdering er hele tiden et øjebliksbillede, og den unge er jo under udvikling, så jeg vil hellere have, vi kalder det ”endnu-ikke-uddannelsesparat” end ”ikke-uddannelsesparat”. For vi kan jo som UU-vejledere og lærere gøre meget for at sikre udvikling.

### **En mere konstruktiv proces**

Uddannelsesparathedsvurderingen er en helhedsvurdering. Det er lærerne og skolens ledelse, der laver en individuel vurdering af den enkelte elev. Der er et tæt samarbejde med UU-vejleder. Det er UU-vejlederens opgave at udfordre skolen ift., hvorfor de har valgt at vurdere den unge ikke-parat, så parathedsvurderingen er så objektiv som muligt. Når UU-vejlederen har været inde over, kan forældre og den unge modtage den endelige UPV i forældrenes E-boks. Forældrene kan altid opponere, hvis de ikke er enige i vurderingen. Og der vil være dialog med forældre og den unge. Vi kan få en meget mere konstruktiv proces ved at kigge på at gøre det mere konkret. For UU-vejledere og skoler gælder det om at lave

en realistisk uddannelsesplan, så man sikrer, at den unge kan gennemføre en ungdomsuddannelse. Man skal arbejde på, at den unge er klar til et helt andet miljø, hvor der ikke er den samme støtte som i grundskolen. Der er vigtigt at kigge på den unge og spørge: ”Er det noget, han/hun ikke kan endnu? Og hvad kan forældre, lærere og UU-vejledere gøre for at hjælpe?” Det er nogle gange svært at være ærlig, og man er bange for at aflive den unges drøm om en bestemt uddannelse. Men måske behøver man ikke aflive drømmen. Man kan hjælpe den unge med at ombygge drømmen i stedet. Det er respektfuldt overfor den unge, at de voksne, der er omkring ham/hende, tør hjælpe med at lave justeringer for at sikre, at den unge ikke fokuserer på en plan, der ikke er mulig at gennemføre. Alle unge skal vurderes for at sikre, at eleven er klar til den uddannelse, de gerne vil tage. Det er vigtigt at kigge på, om den unge kan klare de rammer, der nu er på almene ungdomsuddannelser. Kan den unge med autisme f.eks. være i en klasse med 28 andre, larm, socialt samvær, høje krav til selvstændighed osv.? Også selv om eleven måske fagligt sagtens vil kunne klare sig godt.

### **Man har altid ret til at søge**

Uanset hvad skolen og UU-vejlederen måtte mene, så har unge ALTID ret til og mulighed for at søge ind på lige den ungdomsuddannelse, de gerne vil ind på. Og ungdomsuddannelserne har altid mulighed for at vurdere, om de kan optage den unge på deres uddannelsesinstitution – helt uagtet hvad parathedsvurderingen måtte sige. Optagelsen er altså i sidste ende op til den konkrete uddannelsesinstitution, der igennem optagelsesprøver og samtaler kan vurdere, om den unge ønskes optaget hos dem. På nogle uddannelsesinstitutioner i Danmark er der lavet særlige autist-klasser. Optaget på netop disse tilbud afhænger ikke af uddannelsesparathedsvurderingen, men beror på en vurdering fra uddannelsesinstitutionen om, hvorvidt den unge vurderes at være i målgruppen til tilbuddet og vil kunne gennemføre uddannelsen i autist-klassen hos dem. Man skal være opmærksom på, at de faglige krav er identiske med de krav, der stilles på alle de ordinære ungdomsuddannelser af samme type. Dertil skal man være opmærksom på, at tilbuddene ikke er socialpædagogiske tilbud, men er ungdomsuddannelser, der kan tilbyde en hensyntagende ramme.

## Alle unges uddannelsesparathed vurderes i 8. klasse



# HF Autisme

Tag en HF med særlig støtte

”Her er meget mere ro på timerne.

Jeg bliver inspireret af andre autister og finder ud af, hvilke metoder, der fungerer for mig”

Mille, elev på HF Autisme i Odense

## Vi tilbyder:

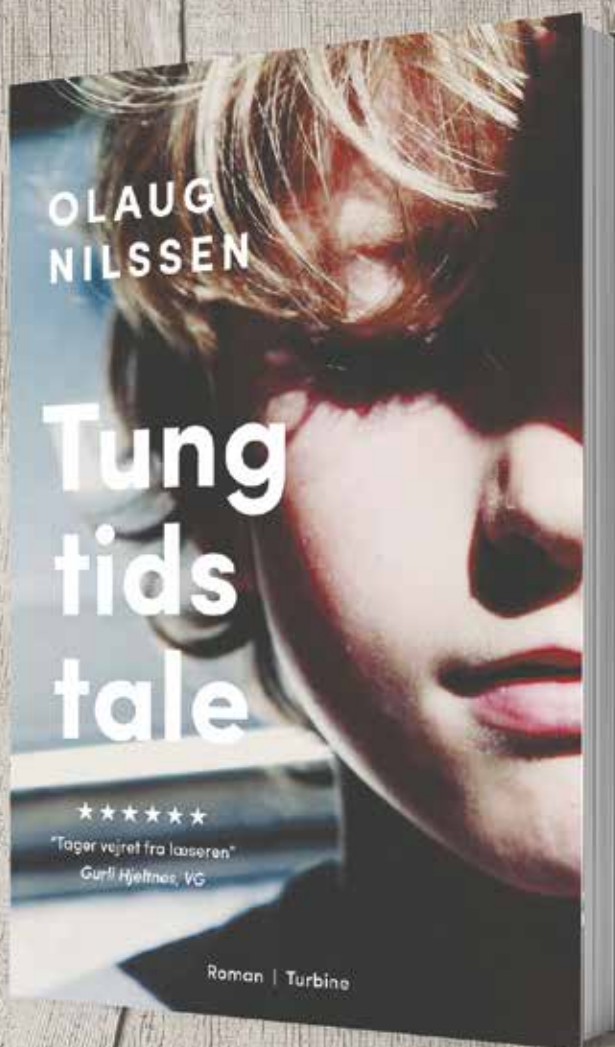
- Fast klasse med max. 22 elever med ASF-behov
- Adgang til videregående uddannelse
- Mentorordning og SPS under hele uddannelsen
- Særligt indrettet lokale til ASF-behov
- Eget loungeområde til gruppearbejde

Kottesgade 6 | 5000 Odense C  
Læs mere på: [www.vucfyn.dk/hf-autisme](http://www.vucfyn.dk/hf-autisme)



# Anmeldelse

Forfatter Anne Marie Têtevide anmelder bogen 'Tung tids tale' af Olaug Nilssen



**Olaug Nilssen,**  
**Tung tids tale, 2020**

Forlaget Turbine, oversat fra norsk af Karen Fastrup.

*"Diagnosesamfundet, skal alt hedde noget? Hvad blev der af gode gammeldags myrer i benene og krudt i røven, hvorfor kan man ikke bare være det, man er, uden at det for alt i verden skal hedde noget?"*

Sådan starter den norske forfatter Olaug Nilssen den bog, hun kalder en roman, selv om det er en selvbiografisk bog, skrevet til et du, som er hendes 9-årige søn, Dani-

el. Han er diagnosticeret som atypisk autist, familien bor i udkanten af Bergen, der er en far og to yngre brødre, der ikke er autister.

Bogen foregår i løbet af nogle decemberuger i 2016 og er Olaug Nilssens registrering af sin dagligdag med Daniel, blandet med refleksioner over udredningsforløbet, forholdet til omverden og behandlere, Daniels tidlige barndom. Mest af alt er det en bog om morens sorg, vrede og frustration, affødt af afmagt, og vanskeligheder med det praktiske liv.

Når jeg vil give denne bog min varmeste anbefaling, skyldes det netop, at enhver, der i sin nærhed har et menneske med en diagnose inden for autismspektret – som forælder, bedsteforælder, behandler, myndighedsperson – vil kunne genkende Nilssens beskrivelse af disse følelser, måske spejle sig i dem, måske blive en smule klogere.

Daniel fødtes ikke som autist, mener moren. Han har i sine første leveår et sammenhængende sprog og er, hvad familien opfatter som et opvakt barn. Men fra 3-års alderen går det ned ad bakke og nu

som 9-årig kan han kun kommunikere via lyde, han er udadreagerende, spiser hvad som helst. Her er mor og søn på udflugt, drengen kaster sig på jorden og spiser sne: ”herude plejer jeg at være konsekvent, eftersom der ikke er mobildækning og jeg ikke kan google eller ringe til Giftlinjen, hvis du spiser noget, jeg ikke kender til.” Nilssen er, som man ser, fuldstændig konkret i sin beskrivelse af sønnen, bogen er helt fri for føleri, læseren SER Daniel med hans mors kærlige og kritiske og ulykkelige øjne; føler med hende i hendes erkendelse af, at Daniels voldsomme adfærd snart vil gøre, at hun ikke længere kan være alene med ham.

I tilbageblikkene på udredningsfasen spidder Nilssen både sig selv og de behandlere, hun og hendes mand har mødt. Hun fortæller om, hvor svært det er at erkende barnets handicap, hvordan forældrene længe nægter at godkende diagnosen ”psykisk udviklingshæmmet”, fordi de håber, at det ”normale” barn, Daniel var som 2-årig, skal vende tilbage. De viser behandlerne videoer af dette barn, men moren må erkende, at hun nu også ser det 2-årige barns autistiske træk. Og Nilssen beskriver psykologen, som må google ”vredeshåndtering voksne”, da Nilssen indrømmer sin angst for at komme til at slå sin søn, når han ud-adreagerer. Som om psykologen aldrig før har mødt fænomenet.

Og der er mødet med det omgivende samfund. Her for eksempel en nabofar med en 2-årig pige, som faren roser, ”og jeg vil ikke være en, der trykker dem ned,” tænker Daniels mor, mens Daniel begynder at pille stykker af et autoværn

og putte dem i munden. ”Desuden var jeg selv sådan, som denne far, da du var lille.” Daniels små brødre skåner ikke kammerater og kammeraters forældre for beskrivelser af Daniels adfærd, lyde og sære handlinger, og ”de andre forældre bliver ordløse og flygter ind bag lukkede ansigter.”

Mens Nilssen skriver bogen, er hun sygemeldt fra sit arbejde (som underviser på skriveakademiet i Bergen) og kæmper for at holde sammen på dagligdagen, at få sin søvn (Daniel vågner ofte og larmer om natten), og at ansøge de sociale myndigheder om mere aflastning til familien. Også kampen med myndighedspersoner, der enten tvinges til at følge økonomisk bestemte regler eller blot ikke forstår eller kan udtrykke empati med den pressede autist-forælder, er noget, som mange af Autismebladets læsere vil kende til. For eksempel at apotekeren, hver gang moren henter sovemiddel til Daniel, sætter spørgsmåls-tegn ved betimeligheden af at give ham det, så hun må bruge energi på at retfærdiggøre, skønt medicinen er lægeordineret og spilder energi på at blive rasende over at måtte det. Eller oplevelsen af at køre bil i bjergegnens hårnålesving med et barn, der maser sig fra bagsædet til forsædet under kørslen på smalle veje, fordi en ergoterapeut er seks måneder om at forstå, at familien har brug for en fempunktssæle, så moren kan køre ud i den natur, hvor Daniel kan afreagere, når hans indre pres er for stort.

Diagnosesamfundet, hvorfor skal alt hedde noget? Det skal det, læser jeg ud af Olaug Nilssens roman, fordi en diagnose giver ret til professionel hjælp og ydelser, fordi den

kan anspore autistens omgivelser til at sætte sig ind i diagnosen og handle adækvat på den, fordi den kan legitimere en forælders oplevelse af det atypiske. Diagnosen kan ikke fjerne forældrenes sorg over det autistiske barn, kampen med og mod systemet, den konstante nødvendighed af at tilpasse sig og give afkald.

Og i et lykkeligt øjeblik med drengen, foran store orange forsynings-skibe på havnen i Bergen, tænker Daniels mor ”på H, som sendte billedet af, at hun prøvede en tandemcykel på hjælpemiddelcentralen sammen med mig, du sad smilende forrest (...) på O, som læner sig frem over guitaren med et gigantisk smil og får dig med. På R, som er med til vores fester, har pyntet sig, men har sneakers på under kjolen og løber efter dig, når du stikker af. Tænk på mig selv. På din far. På dine brødre.” Det handler, som der står bag på bogen, ”om kampen for, at barnet skal blive set for den, han er.” God læselyst!



Anne Marie Têtevide er forfatter og oversætter og mormor til to unge voksne med Aspergers-diagnoser.



# Kredsens aktiviteter

## KREDS NORDJYLLAND

Formand Kristina Valentin . . . . . 30259210  
E-mail: valentin.kristina@hotmail.com

## KREDS LIMFJORD

Formand Katharina Stendys Hammer  
E-mail: formand@kredslimfjord.dk

## KREDS ØSTJYLLAND

Formand Marianne Banner . . . . . 5043 8361  
E-mail: marianne\_banner@yahoo.dk  
AS-repr. børn:  
Elsebeth Svane . . . . . 8621 0606

## KREDS MIDTVEST

Formand Søren Dalgaard . . . . . 5311 3145  
E-mail: sd@kredsmidtvest.dk

## KREDS TREKANTEN

Formand Gitte Olander  
**gitte.olander.mail@gmail.com**

## KREDS SYDVESTJYLLAND

Kontaktperson Marije Jacobsen  
E-mail: marije@kredssydvest.dk

## KREDS SØNDERJYLLAND

Formand Malene Jørgensen  
E-mail: vicsid@hotmail.com

## KREDS FYN

Formand Lilli F. M. Jørgensen . . . . . 2834 2576  
E-mail: lilli@autismefyn.dk

## KREDS NORDJYLLAND

**Foredrag Ann E. Knudsen: Anderledes hjerner – diagnose, miljø eller stress?**

Tid og sted: Lørdag den 14. august 2021, kl. 11.30-14.00.  
Aabybro skole, Kattedamsvej 26, Aabybro  
Kontakt: Xenia Ørum på 20930978 (helst sms).

**Foredrag: Lars Rasmussen – Diagnose som voksen / mit liv med autisme**

Tid og sted: Onsdag den 25. august 2021 – mere information om tid og sted følger. Afholdes i Brønderslev.

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside:  
[www.autismenord.dk](http://www.autismenord.dk)

## KREDS LIMFJORD

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside:  
[www.kredslimfjord.dk](http://www.kredslimfjord.dk)

## KREDS ØSTJYLLAND

**Konference med Dorthe Hölck**

Tid: Mandag den 23. august 2021  
Konference i Randers med Dorthe Hölck som oplægsholder: Hvad der skal til for at autister kommer i uddannelse eller arbejde?

## Generalforsamling

**Tid og sted** Tirsdag den 24. august 2021 kl. 18.00,  
Havkærparken 45 8381 Tilst.

Dagsorden i henhold til vedtægterne.

**Kl.18-19:** Kredsforeningen er vært for et lille traktement før generalforsamlingen.

**Kl.19-20:** Katrine Krause holder oplæg

**Kl.20-22:** Generalforsamling

Tilmelding senest den 21. august på [info@autismeoj.dk](mailto:info@autismeoj.dk).

Alle kredsarrangementer kan også ses her:  
[www.autismeforening.dk/news/nyheder/arrangementer-i-kredsene/](http://www.autismeforening.dk/news/nyheder/arrangementer-i-kredsene/)

### **Kunstudstilling**

Kunstudstilling i Randes Kulturhus (vores faste 2. April arrangement)

Tid og sted Lørdag den 28.-31. august 2021

### **Familie netværk**

Familier danner netværk. Et tilbud til medlemmer i Randers. Savner du et netværk af ligestillede familier, så er det måske noget for dig.

### **Familieudflugt**

Familieudflugt for alle kredsens medlemmer, med og uden børn, turen går til Skandinavisk dyrepark på Djursland.

### **Ole Rauff i Horsens**

Ole er autist med stor selvindsigt, han holder vigtige oplæg om livet med autisme.

### **Webinar med UU-vejleder Karin Øgir,**

UU-vejleder ved Århus kommune  
Karin Øgir holder Webinar om Før  
STU , STU tilbud og FGU.

Læs om kredsens arrangementer på hjemmesiden:  
[www.autismeoj.dk](http://www.autismeoj.dk)

## **KREDS MIDTVEST**

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside:  
[www.kredsmidtvast.dk](http://www.kredsmidtvast.dk)

## **KREDS TREKANTEN**

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside:  
[www.autismeforening.dk/trekanten.dk](http://www.autismeforening.dk/trekanten.dk)



### **KREDS STORSTRØM**

Formand Michael Weyand . . . . . 51339665

E-mail: [weyandmi@gmail.com](mailto:weyandmi@gmail.com)

AS-repr.: Line Mackenhauer

E-mail: [lima44@live.dk](mailto:lima44@live.dk)

### **KREDS VESTSJÆLLAND**

Formand: Siss-May Andvik

Email: [sissmay@hotmail.com](mailto:sissmay@hotmail.com)

### **KREDS MIDTSJÆLLAND . . . . . 24223213**

Formand Rune Gamby

E-mail: [rune@au10sme.dk](mailto:rune@au10sme.dk)

### **KREDS VESTEGNEN**

Formand Brian Andersen

E-mail: [brian@hebri.dk](mailto:brian@hebri.dk)

### **KREDS KØBENHAVN/FREDERIKSBERG**

Formand Tinja Vandmose

E-mail: [autismekbhfrb@gmail.com](mailto:autismekbhfrb@gmail.com)

### **KREDS STORKØBENHAVN NORD**

Formand Rigmor Madeleine Lond

E-mail: [formand@autisme-storkbh.dk](mailto:formand@autisme-storkbh.dk)

### **KREDS NORDSJÆLLAND**

Formand Elizabeth T. Christensen . . . 29630526

E-mail: [til.formand@gmail.com](mailto:til.formand@gmail.com)

### **KREDS BORNHOLM**

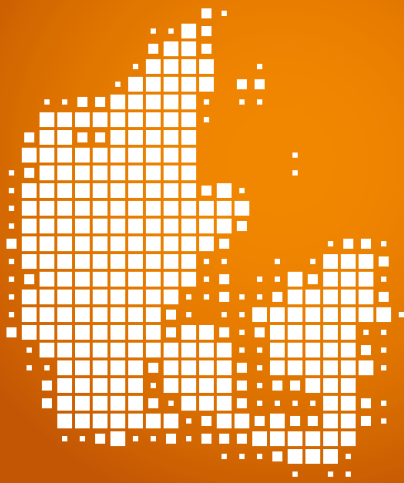
Formand Karina Bundgaard

E-mail: [karinabu@autismeforening.dk](mailto:karinabu@autismeforening.dk)

### **KREDS GRØNLAND**

Formand Nanette Hammeken . . . . +299 558297

email: [info@autisme.gl](mailto:info@autisme.gl)



## LANDSFORENINGEN AUTISMES HOVEDBESTYRELSE

### Formand

Kathe Johansen . . . . . 61284437

### Næstformænd

Dorte Schandorph Jensen

Tinja Vandmose . . . . . 51707227

### Hovedbestyrelse

Susanne Christensen . . . . . 20333372

Kirstin Eliassen . . . . . 40318616

David Facius . . . . . 31531578

Simon Felskov . . . . . 42537586

Dorte Schandorph Jensen

Felix Munch

Thomas Schilling Nielsen . . . . . 42190122

Flemming Rasmussen . . . . . 26176202

Tina R. Sølling . . . . . 20578927

## AUTISME- OG ASPERGER- FORENINGEN FOR VOKSNE

Formand: David Facius

Alle henvendelser til Autisme- og Aspergerforeningen for voksne, skal i øjeblikket ske på Landsforeningen Autismes telefon.

### DIN KREDS

Husk at du altid kan gå ind på din kreds hjemmeside, hvor du kan finde og læse mere om de arrangementer, din kreds har planlagt.

Husk at holde din mailadresse opdateret så vi kan sende dig gode tilbud om foredrag, nyheder og aktiviteter.

Find din kreds på

**autismeforening.dk**

# Kredsens aktiviteter

## KREDS SYDVESTJYLLAND

### Para-sportsskole i sommerferien

Uge 28, tirsdag den 13. juli – fredag den 16. juli 2021. Alle dage kl. 09.45-14.30. Sted: Vrenderupvej 40C, 6818 Årre.

Læs om alle arrangementer her: [www.kredssydvest.dk/](http://www.kredssydvest.dk/)

## KREDS SØNDERJYLLAND

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside: [www.autismeforening.dk/soenderjylland](http://www.autismeforening.dk/soenderjylland)

## KREDS FYN

### Foredrag med Niels Bilenberg

**Tid og sted:** Mandag den 22. november 2021, kl.

19.00-21.00 på Tornbjerg Gymnasium, Skærmhatten 15, 5220 Odense SØ

Læs om kredsens arrangementer på hjemmesiden: [www.autismefyn.dk](http://www.autismefyn.dk)

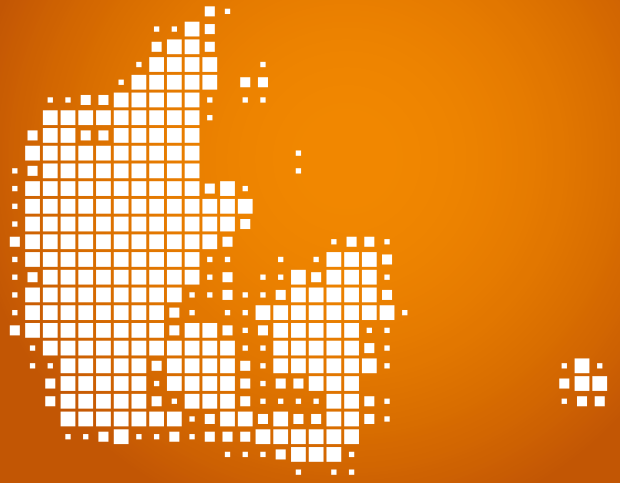
## KREDS VESTSJÆLLAND

Læs om kredsens arrangementer på hjemmesiden: [www.autismeforening.dk/vestsjaelland/](http://www.autismeforening.dk/vestsjaelland/)

## KREDS STORSTRØM

Autismeforening Storstrøm inviterer medlemmerne og de-res familier til Familiedag i Kalvehave Labyrinthpark. Tid og sted: Lørdag den 11. september 2021, kl. 10.30–15.00 i Kalvehave Labyrinthpark, Hovvejen 12, 4771 Kalvehave.

Læs om kredsens arrangementer på hjemmesiden: [www.autismeforening.dk/storstroem](http://www.autismeforening.dk/storstroem)



## KREDS MIDTSJÆLLAND

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside: <http://au10sme.dk/>

## KREDS VESTEGNEN

Læs om kredsens arrangementer på hjemmesiden: [www.autismeforening.dk/vestegnen](http://www.autismeforening.dk/vestegnen)

## KREDS KØBENHAVN/FREDERIKSBERG

Generalforsamling udsat – dato er ikke fastlagt. Læs om kredsens arrangementer på hjemmesiden: <https://autismeforeningkbhfrb.wordpress.com>

## KREDS STORKØBENHAVN NORD

Læs mere om og tilmeld dig arrangementerne på kredsforeningens hjemmeside: [www.autismeforening.dk/storkoebenhavnord](http://www.autismeforening.dk/storkoebenhavnord)

## KREDS NORDSJÆLLAND

Alle oplæg og foredrag er på vores Facebookside: [www.facebook.com/autismenordsjaelland/](http://www.facebook.com/autismenordsjaelland/)  
Tilmelding foretages gennem mail, som kommer ud til alle medlemmer. Man kan IKKE tilmelde sig via Facebook.

## KREDS BORNHOLM

Læs om alle arrangementer på kredsens hjemmeside: [www.autismeforening.dk/bornholm/](http://www.autismeforening.dk/bornholm/)

## KREDS GRØNLAND

Læs om kredsens arrangementer på hjemmesiden: [www.autisme.gl/](http://www.autisme.gl/)

## LANDSFORENINGEN AUTISMES SEKRETARIAT

Banestrøget 19, 2630 Taastrup, tlf. 7025 3065  
[kontor@autismeforening.dk](mailto:kontor@autismeforening.dk) [www.autismeforening.dk](http://www.autismeforening.dk)

Sekretariatet har åbent 9.00-12.00 og 13.00-15.00 alle hverdage.

Socialrådgiveren har åbent for telefonrådgivning på tlf. 61284577: Mandag-fredag 10-12, Tirsdag også kl. 17-19

Landsformand Kathe B. Johansen  
Tlf. 61284437 / [kathe.johansen@autismeforening.dk](mailto:kathe.johansen@autismeforening.dk)

Økonomimedarbejder Helle Bach  
Tlf. 31710581 / [bogholder@autismeforening.dk](mailto:bogholder@autismeforening.dk)

Socialrådgiver Charlotte Nielsen  
Tlf. 61284577 / [socialraadgiver@autismeforening.dk](mailto:socialraadgiver@autismeforening.dk)

Kommunikations- og konferencemedarbejder Lotte Irlind  
Tlf. 20576330 / [kursus@autismeforening.dk](mailto:kursus@autismeforening.dk)

Kommunikationsmedarbejder Fie Hviid  
Tlf. 29259452 / [fi@autismeforening.dk](mailto:fi@autismeforening.dk)

Organisationskonsulent Kirstine Pedersen, tlf. 29706622  
[kirpe@autismeforening.dk](mailto:kirpe@autismeforening.dk)

Kommunikationschef Gitte Velling, tlf. 61311654  
[gitte@autismeforening.dk](mailto:gitte@autismeforening.dk)

Kontorassistent Jannie K. Kornerup, tlf. 70253065  
[jannie@autismeforening.dk](mailto:jannie@autismeforening.dk)

Kursus- og konferencekoordinator  
Maria Frostholt Wallbridge, tlf. 61313199  
[mariaf@autismeforening.dk](mailto:mariaf@autismeforening.dk)

## Tag på familieferie til Malta

11.-18.9 2021



Mellieha Holiday Centre er det perfekte sted at tilbringe en ferie, hvis man har brug for en badeferie med "højt til loftet" kombineret med aktiviteter for hele familien.

Vi flyver direkte fra Billund og Kastrup til Malta og indlogerer jer i familiehuse med egen, indhegnet gårdhave, fuldt udstyret køkken, 2 soveværelser og bad/toilet.

Landsforeningen Autismes pædagogiske personale tilbyder aktiviteter for

hele familien og er klar til at støtte familierne, når det brænder på.

Mellieha Holiday Centre ligger naturskønt på det nordlige Malta, kun 300 meter fra sandstrand og tæt på den hyggelige by Mellieha. Faciliteter er fx: Tre pools, minigolf, petanque, fodboldbane, restauranter og supermarked.

Kontakt Maria F. Wallbridge på [mariaf@autismeforening.dk](mailto:mariaf@autismeforening.dk) for yderligere information.

### TILMELDING

For mere information og tilmelding:  
[autismeforening.dk/ferier](http://autismeforening.dk/ferier)

Sol  
Hygge  
Samvær